

Datum: 2026-08-14

Diarienummer: TN 2026/0153

Till: Tekniska nämnden

Samhällsutvecklingsförvaltningen

Camilla Molina Muga

Redovisning av utredning om gångavståndstillägget

Ärendet

Vid tekniska nämndens sammanträde den 19 maj 2026 (§ 48) beslutade nämnden att samhällsutvecklingsförvaltningen skulle utreda hur det av kommunfullmäktige beslutade gångavståndstillägget i avfallstaxan kan justeras så att det blir oberoende av hur många kärl som omfattas av avgiftsuttaget för en och samma fastighet. Utredningen ska omfatta en ekonomisk redovisning samt beskrivning vilka beslut som är nödvändiga för att så snart som möjligt genomföra denna förändring. Därefter har utredningen kompletterats med en presentation av ett kostnadsneutralt gångavståndstillägg.

Den nu genomförda utredningen visar att det är möjligt att revidera avfallstaxan för att uppnå att gångavståndstillägget bara innebär en avgift oberoende av antal kärl på fastigheten och är kostnadsneutral. Avfallsverksamheten kommer, oberoende av om avgiften tas ut av de som använder tjänsten, ha en kostnad för densamma. Det finns olika valmöjligheter hur taxeuttaget ska förändras för att inte påverka avfallsverksamhetens sammanlagda intäkter men behöver omfördelas från de som nyttjar tjänsten till att bekostas av alla abonnenter.

Samhällsutvecklingsförvaltningen lyfter också i utredningen de risker som identifierats om förslaget som utredningen ska belysa blir verklighet. Det är både verksamhetsrisker och ekonomiska risker som i slutändan alltid belastas abonnenterna.

En reviderad avfallstaxa kräver beslut i kommunfullmäktige och bedöms tidsmässigt kunna genomföras med ikraftträdande 2027.

Samhällsutvecklingsförvaltningens förslag till beslut

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden godkänner redovisningen. Tekniska nämndens uppdrag av den 19 maj 2026 (§ 48), beslutspunkt B 2 är därmed genomfört.

Bakgrund

I Danderyds kommun är det möjligt för abonnenterna att köpa till så kallat gångavståndstillägg på sina avfallskärl. Enligt gällande avfallstaxa är det möjligt att ha upp till 50 meter gångavstånd där de första 10 meter är gratis.

95 procent av avfallsverksamhetens cirka 6500 enfamiljshusabonnenter har idag 0–10 meter gångavstånd. Övriga gångavstånd för hushållen är fördelade ungefär enligt nedan:

- Gångavstånd mellan 11–15 meter, 137 restavfallskärl.
- Gångavstånd mellan 16–20 meter, 69 restavfallskärl.
- Gångavstånd mellan 21–30 meter, 55 restavfallskärl.
- Gångavstånd mellan 31–40 meter, 20 restavfallskärl.
- Gångavstånd mellan 41–50 meter, 9 restavfallskärl.

Därtill finns ett antal restavfallskärl hos kommunens verksamhetsabonnenter som har exkluderats från denna utredning, eftersom de inte omfattas av den kommunala hanteringen av förpackningsinsamling. Dessa verksamheter betalar därför redan enbart för sina restavfallsbehållare.

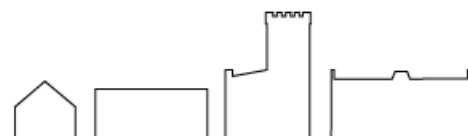
Samhällsutvecklingsförvaltningens utredning

Avfallsenheten har genomfört en utredning som visar att det är möjligt att revidera avfallstaxan för att uppnå att gångavståndstillägget bara innebär en avgift oberoende av antal kärl på fastigheten och att avgiften kan vara kostnadsneutral.

Gällande avfallstaxa för gångvägstillägg är medvetet satt högt i förhållande till den kostnad avfallsverksamheten har för tjänsten. Anledningen till denna modell är att uppmuntra en försiktig användning av långa gångvägar. Långa gångvägar kan definieras som ett arbetsmiljöproblem.

I de fall gångavståndet ska förändras innebär det att ungefär 3 miljoner kronor i intäkter behöver inkomma från någon annan del av avfallstaxan för att kompensera förändringen. Det finns olika valmöjligheter hur intäkterna ska fördelas men behöver omfördelas från de som nyttjar tjänsten till samtliga abonnenter.

Den enklaste hanteringen torde vara att höja den fasta avgiften för kommunens en- och tvåfamiljshus. Danderyds kommun har idag ungefär 6 500 en- och tvåfamiljshus. Om 3 miljoner kronor ska fördelas mellan dessa så blir det en ökning av den fasta avgiften på 462 kronor rakt av. Eftersom avfallstaxan idag är uppbyggd så att den abonnent som sorterar

Datum: 2026-08-14

Diarienummer: TN 2026/0153

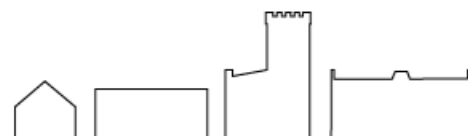
bäst och har lägre hämtningsintervall betalar en lägre avgift så torde även dessa abonnenter få en lägre ökning av den fasta avgiften än kunder som har högre hämtningsintervall för att följa den befintliga taxekonstruktionen.

Kommunens vanligaste abonnemang för enfamiljshus är hämtning varannan vecka, vilket innebär en ökad fast avgift om 18 kronor per hämtning. Används samma princip på övriga hämtningsintervall för enfamiljshusen så skulle det kunna innebära en förändring av den fasta avgiften enligt tabellen nedan.

Hämtningsintervall	Ökad fast avgift
Hämtning 6 gånger per år	Ökning om 107 kr per år
Hämtning 13 gånger per år	Ökning om 231 kr per år
Hämtning 26 gånger per år	Ökning om 462 kr per år
Hämtning 39 gånger per år	Ökning om 692 kr per år
Hämtning 52 gånger per år	Ökning om 923 kr per år

Avfallsabonnenten som har gångavstånd på restavfallskärlet får fortfarande betala en avgift för detta men den är i sådana fall kostnadsneutral och mycket lägre än dagens avfallsavgift. Standardabonnemanget hämtning varannan vecka och gångavstånd 20 meter har idag en avgift om 840 kronor men skulle i stället ha en avgift om 488 kronor. En linjär och kostnadsneutral avgift för restavfallskärlets gångavstånd skulle kunna se ut enligt nedan.

Avståndsintervall	0–10 meter	11–20 meter	21–30 meter	31–40 meter	41–50 meter
6 gånger per år	0	113 kr	188 kr	263 kr	338 kr
13 gånger per år	0	244 kr	406 kr	569 kr	731 kr
26 gånger per år	0	488 kr	813 kr	1 138 kr	2 194 kr
39 gånger per år	0	731 kr	1 219 kr	1 706 kr	2 194 kr
52 gånger per år	0	975 kr	1 625 kr	2 275 kr	2 925 kr
104 gånger per år	0	1 950 kr	3 250 kr	4 450 kr	5 850 kr
156 gånger per år	0	2 925 kr	4 875 kr	6 825 kr	8 775 kr
260 gånger per år	0	4 875 kr	8 125 kr	11 375 kr	14 625 kr

Datum: 2026-08-14

Diarienummer: TN 2026/0153

Risker med långa dragvägar

Om skyddsombud bedömer att långa gångvägar är ett allvarligt arbetsproblem kan denne sätta skyddsstopp i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning. I de fall det blir skyddsstopp så får hämtning inte ske som tidigare och det gäller för samtliga som hämtar vid fastigheten, oavsett entreprenör. Ett skyddsstopp kan endast tas av ett skyddsombud och är därför utanför förvaltningens kontroll. Varken kommunen eller entreprenören som arbetsgivaren kan gå emot skyddsombudets bedömning. Om arbetsgivaren (det vill säga entreprenören) och skyddsombudet inte är överens så ska arbetsmiljöverket pröva det enskilda fallet och för då en inspektion. Oavsett så är det utanför förvaltningens kontroll.

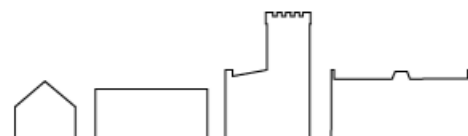
I de fall det blir skyddsstopp har ändå kommunen ett ansvar att hämta avfallet, vilket i praktiken innebär att kommunen kan behöva anvisa en plats för kärlet till närmast farbara väg för att kunna hämta avfallet. Kärlet ska på hämtningsdagen stå på den anvisade platsen och återställas vid fastigheten när det är tömt, kärlet kan ställas ut som tidigast kvällen innan. En anvisad plats är en situation som förvaltningen och de flesta abonnenter vill undvika. På de platser kommunen historiskt anvisat plats har majoriteten av dessa ärenden överklagats till Länsstyrelsen och ett ärende har drivits vidare till Mark- och Miljödömsstolen.

Flera kommuner arbetar bort långa dragvägar för att undvika arbetsmiljöproblematik från entreprenörerna vilket även framgår av Avfall Sveriges riktlinjer där det står att dragvägar ska vara så korta som möjligt och inte överstiga 10 meter. Danderyd har idag mycket generösa gångvägstillägg och utmärker sig på det sättet. Det gör att de gångvägar är betydligt längre jämfört med det som är kutym och norm i Sverige. Som en jämförelse tillåter Täby 13 meter och Danderyd 50 meter.

En effekt av att ta bort avgiften för gångavståndet på förpackningskärlen är att abonnenternas vilja att nyttja denna tjänst ökar. En effekt av att ha en kostnadsneutral avgift för restavfallskärlet gångavstånd kan också vara att fler abonnenter kommer vilja nyttja tjänsten. Om fler abonnenter väljer att ha gångavståndstillägg har det inte någon större negativ effekt ekonomiskt med dagens taxa men ur ett arbetsmiljöperspektiv är det en uppenbar risk och risken för skyddsstopp ökar.

Samhällsutvecklingsförvaltningens bedömning

Samhällsutvecklingsförvaltningen konstaterar att det är möjligt att revidera avfallstaxan för att uppnå att gångavståndstillägget blir oberoende av antal kärl på fastigheten och/eller för att ha kostnadsneutral gångavståndavgift på restavfallskärlet. Det finns flera sätt att

Datum: 2026-08-14

Diarienummer: TN 2026/0153

omfördela taxan för att få igenom dessa förändringar. Det säkraste och troligen enklaste sättet är att höja den fasta avgiften med 18 kronor per hämtning för enfamiljshusabonnenterna. Det ger en säker, väldefinierad intäkt.

De beslut som är nödvändiga är att tekniska nämnden föreslår för kommunfullmäktige att besluta om en ny avfallstaxa baserat på förslagen i detta tjänsteutlåtande.

Kommunfullmäktige behöver sedan fatta beslut i enlighet med tekniska nämndens förslag.

Konsekvenser för barn och unga

Barnkonsekvensanalysen identifierar att förslaget berör samtliga i Danderyd vilket omfattar alla barn och unga. Bedömningen är att detta beslut inte leder till några direkta konsekvenser för barn och unga. Däremot är en väl fungerande avfallshantering en av förutsättningarna att denna grupp ska få en bra miljö att leva och växa upp i.

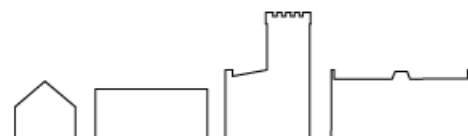
Förändringarna bedöms ligga i linje med barnkonventionens artikel 3 om barnets bästa och artikel 24 om barns rätt till bästa möjliga hälsa.

Ekonomiska konsekvenser

Den ekonomiska konsekvensen som kan ske för avfallsverksamheten om förändring i avfallstaxan beslutas och som antas på denna utredning är att kommunen inte får tillräckligt med intäkter för tjänsten. Det handlar om en kostnad på ungefär 10 000 kr. I de fall fler abonnenter väljer att ha gångavstånd på sina avfallskärl så blir kostnaden för kommunen högre. Detta eftersom mat- och förpackningskärlen inte medför en egen intäkt men fortfarande genererar en kostnad.

Stefan Sorpola
Samhällsutvecklingsdirektör

David Johannesson
VA-Avfallschef

Datum: 2026-08-14

Diarienummer: TN 2026/0153

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Redovisning av utredning om gångavståndstillägget
2. Tekniska nämndens beslut, 2026-05-19 § 48
3. Tekniska nämndens beslut, 2026-05-23 § 47
4. Kommunfullmäktiges beslut, 2025-12-01 § 139